

Posudek vedoucí bakalářské práce Františka Svatoše Stavebnice LEGO®: Možnosti hry pro dívky v průběhu let

František Svatoš se ve své bakalářské práci zaměřuje na produkty značky LEGO genderovou perspektivou. Zajímá ho, jak se v průběhu let měnil obsah LEGO stavebnic pro dívky, a to ve zvoleném období od 70. let 20. století po současnost. Toto téma je v českém akademickém prostředí relativně málo zpracovávané, proto ho lze považovat nejen za legitimní i inovativní.

Nejprve je nutné zmínit, jak probíhala naše spolupráce. Na tématu práce jsme se domluvili na konzultaci v roce 2019. Od té doby jsme byli v kontaktu spíše sporadicky, diplomant mě informoval o tom, že přerušil studium, znovu jsme navázali až v loňském roce. Bohužel celou práci včetně metodologické a analytické kapitoly jsem viděla až na začátku ledna letošního roku, kdy už nebylo možné diplomantovi příliš pomoci. O vedení práce tedy nemůže být příliš řeč. Diplomant sice pracoval samostatně a evidentně má potřebný potenciál, nicméně dlouhodobější kontinuální spolupráce by mu umožnila vytvořit podstatně lepší bakalářskou práci.

Teoretická práce se tematicky vhodně věnuje především genderové socializaci. Samotná podkapitola 1.1, věnovaná právě tomuto tématu, by si nicméně zasloužila rozšíření. Diplomant v ní sice vhodně definuje socializaci jako konstrukt a nastiňuje teorie sociálního učení, ale jednak tak činí v omezeném rozsahu na omezeném prostoru, jednak by měl volit především feministické kritické teorie, které patří v této tematice za klíčové. To platí i pro následující podkapitulu o dětech a hračkách. Poslední kapitola teoretické části už pojednává pouze o historii a produkci firmy LEGO, představený teoretický rámec je proto – i s ohledem na to, že se jedná o bakalářskou práci – velmi okleštěný a zjednodušený.

Jak jsem uvedla, diplomant nekonzultoval metodologii, pouze velmi předběžně, výzkumné otázky (respektive otázka a dvě podotázky) jsou proto problematické. V první řadě jsou formulovány tak, aby odpověď na ně zněla ano, či ne, což se v případě kvalitativních výzkumných metod nedoporučuje. František Svatoš sice zmiňuje, že používá kvalitativní obsahovou analýzu, velmi stručná metodologická kapitola nicméně neobsahuje jasnější design vzorku (kromě výčtu, odkud diplomant čerpá) ani metody (nehledě na to, že by bylo vhodné zařadit další sedimenty, například výzkumníkovu pozicionalitu).

Nejproblematictější je pak část analytická. Ne proto, že by byla odbytá, nicméně především pro svou deskripci, zůstávající na povrchu tématu. Z textu přitom vyplývá, že by některá zjištění zasloužila hlubší interpretační ponor, dohledání souvislostí a vytvoření axiálních vztahů zvolených analytických kategorií. Diplomant sice velmi pečlivě popisuje jednotlivé produktové řady ve vztahu k analyzovaným obdobím a v krátkém shrnutí je podrobuje kritické analýze, ale někdy opomíjí některé důležité souvztažnosti, které ponechává bez povšimnutí. Nabízí se například vysvětlení rozporu mezi tím, co diplomant nazývá „filozofií firmy“ a různými marketingovými strategiemi, tedy prozkoumání toho, co výrobce (v kontextu doby) pouze využívá různých sociálních a kulturních tendencí k tomu, aby hračky lépe prodal.

K jistému metodologickému zmatení dochází v případě častého užívání výčtu četností jednotlivých variant hraček, uvedenému opakovaně v tabulkách, což opět (stejně jako formulování výzkumných otázek) odpovídá spíše kvantitativní metodologii (tzv. frekvenční obsahové analýze). Tady je také problematické uchopení analytických kategorií, které by si právě zasloužilo větší oporu v teoretické části. Pokud diplomant rozlišuje hračky pro dívky a pro chlapce, nakolik může toto

rozdělení podporovat určitou představu o biologické odlišnosti těchto pohlaví/genderů? A jakým způsobem by tedy bylo možné hodnotit stavebnice podle genderu jako kulturního konstruktů?

Diplomant nejčastěji hodnotí figurky ve stavebnicích a jejich příslušenství podle sekundárních pohlavních znaků, méně si všímá právě různých kulturních a sociálních rolí. Pomíjí tak i tematiku moci, nutně spojenou s touto dichotomií, která se rozhodně promítá i do genderovanosti plánování dětských her. V tomto ohledu by si práce zasloužila nejen hlubší ponor v analytické části, ale také rozšíření zmíněné teoretické kapitoly, především pak důslednější provázání uvedených částí.

Nicméně právě v rovině deskripce je právě vcelku důsledná a její přínos tak spočívá především ve zmapování daných materiálů (katalogů, webových stránek a tiskových zpráv). V tomto ohledu byl diplomant pečlivý. Sympatické je rovněž jeho zaujetí pro dané téma a potřeba zpracovat ho v rámci výzkumu tak, aby bylo možné získat přehled o tom, jak výrobce tak oblíbené hračky, jakou jsou stavebnice LEGO, může přispívat právě k genderové socializaci dětí po celém světě. Určitý entuziasmus, vycházející z vlastní profilace, je z bakalářské práce cítit a slouží pro sycení autorského záměru, formulovaného ve výzkumném cíli.

Na základě výše uvedeného proto práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji její **hodnocení známkou dobře**.

V Praze, 7. 2. 2022

Iva Baslarová